

Amsterdams Grafisch Atelier

Het Amsterdams Grafisch Atelier (AGA) is in 1958 opgericht als facilitaire werkplaats voor onbemiddelde kunstenaars en vormgevers. De hoofdtaak was het begeleiden van (grafisch) kunstenaars die voor het drukken waren aangewezen op de technische faciliteiten van het atelier. In 2006 maakten 147 kunstenaars, waarvan er 25 uit het buitenland afkomstig waren, gebruik van het atelier en deden 1.574 kunstenaars de

werkplaats aan voor een dagbezoek. Door de digitale revolutie en de opkomst van een grafische industrie die goedkope reproductie mogelijk maakt, heeft het AGA de afgelopen jaren de bakens verzet door onder andere het beschikbaar stellen van meer geavanceerde faciliteiten en nieuwe digitale printvoorzieningen zonder de diensten voor de traditionele grafische technieken los te laten. Naast het beschikbaar stellen van faciliteiten en het begeleiden van kunstenaars, stelt het AGA ook zijn deskundigheid en kennis ter beschikking aan diegenen die daar behoefte aan hebben.

Terugblik

In de afgelopen jaren heeft het AGA zich sterk gemaakt om de naamsbekendheid te vergroten en zich van ambachtelijke werkplaats te ontwikkelen tot een multidisciplinair (grafisch) productiecentrum voor hedendaagse kunstenaars en vormgevers. Aan het adviesbureau LAGroup is opdracht gegeven om de kansen en zwaktes van de organisatie te analyseren. Dit heeft geresulteerd in de conclusie dat het voortzetten van het AGA 'oude stijl' niet wenselijk is. Het AGA heeft daarop besloten om een koerswijziging in te zetten naar een organisatie die hoogwaardige voorzieningen en faciliteiten beschikbaar stelt voor kunstenaars uit allerlei disciplines. De faciliteiten en activiteiten zijn verder geprofessionaliseerd. Zo is een grootformaat digitale printer aangeschaft, alsmede scanners en computers. In het activiteitenprogramma, dat onder meer bestond uit workshops en de uitnodiging aan zes beeldend kunstenaars om een geconcentreerde werkperiode van een maand in het AGA door te brengen, is vooral aansluiting gezocht bij de belangrijke rol die digitale technieken en faciliteiten heden ten dage spelen in de beeldende kunstproductie. Het AGA verzorgde zowel in de eigen werkplaats als buitenshuis cursussen in grafische technieken en nam deel aan een internationaal georiënteerd artist in residence-programma.

Plannen

In het beleidsplan 2009 tot en met 2012 *Realistisch en vernieuwend: van Amsterdams Grafisch Atelier naar Werkplaats Amsterdam* spreekt het AGA de ambitie uit zich om te vormen tot een facilitair centrum voor kunstproductie, waarin alle media zijn vertegenwoordigd: een produc-

tie-, kennis- en ontmoetingscentrum ineen. Uiteindelijk zal de werkplaats moeten fungeren als een netwerkorganisatie waar kunstenaars en vormgevers uit alle disciplines een beroep op kunnen doen. De missie voor de komende jaren van het AGA, dat zijn naam wil veranderen in Werkplaats Amsterdam, wordt als volgt omschreven: "Werkplaats Amsterdam (WA) stimuleert de ontwikkeling van de beeldende kunst. Het is een facilitair centrum dat apparatuur, kennis en ruimte beschikbaar stelt aan professioneel werkende kunstenaars uit alle disciplines. Daarnaast rekent WA het tot haar taak om kennis en appreciatie van beeldende kunst en vormgeving te stimuleren. Daartoe ontwikkelt zij ateliercursussen, masterclasses, workshops en een *Artist in residence*-programma. Door middel van projecten, presentaties en publicaties stelt WA een breder publiek op de hoogte van de ontwikkelingen binnen de vakgebieden die zij faciliteert." Daarbij is het doel van de presentaties om de naamsbekendheid van deelnemende kunstenaars te vergroten en aandacht voor hun werk op te wekken. Er zal daarnaast actief naar samenwerkingsverbanden worden gezocht met (internationale) culturele instellingen en kunstenaars die buiten de puur grafische discipline opereren. Het in de missie genoemde artist in residence-programma is ook internationaal georiënteerd. Om dit veranderingsproces tot een goed einde te brengen is uitbreiding van de personele bezetting noodzakelijk. Het gaat hierbij om een extra beheerder en om medewerkers op de terreinen communicatie, marketing, pr en coördinatie. Verwacht wordt dat door verruiming van het aanbod het aantal gebruikers zal toenemen en het activiteitenprogramma zich zal uitbreiden in kwantiteit en variëteit. De organisatie is voornemens om zich in 2010 op een nieuwe locatie te vestigen.

Advies

Het AGA was oorspronkelijk een initiatief van, voor en door grafische kunstenaars dat ver voor het digitale tijdperk is begonnen. De ambachtelijke technieken worden er nog steeds beoefend, maar – inspelend op de vraag – zijn ook digitale technieken stapsgewijs in het aanbod opgenomen. Deze combinatie functioneert omdat de ambachtelijke grafische technieken steeds meer als specifieke disciplines onderkend worden naast de

digitale technieken. Het AGA heeft zich daarmee ontwikkeld tot een bescheiden kenniscentrum voor verdieping in gebruiksmogelijkheden. De ontwikkeling van het AGA tot kenniscentrum lijkt evenwel een eigen dynamiek te hebben opgeroepen. Volgens het beleidsplan staat de organisatie voor een belangrijke transformatieperiode die met veel onzekerheden omgeven is en die een externe coördinator voor het veranderingsproces vereist. Het is ongewis of er voor de voorgenomen verdere ontwikkeling van het AGA wel een maatschappelijk draagvlak is. De betekenis van het atelier is immers afhankelijk van het aantal gebruikers en het soort gebruik. Van erkplaatsvoorziening voor grafische kunstenaars lijkt het AGA zich qua doelstelling steeds ruimer op te stellen als instelling voor onderzoek en productie in plaats van strikt facilitaire ondersteuning van die kunstenaars die niet over de vereiste kennis dan wel apparatuur beschikken. Consequentie hiervan is onder meer dat de (personeels)kosten navenant in omvang toenemen. Het beleidsplan bevat in dat opzicht teveel onzekerheden. De richting die het AGA op wil gaan heeft weinig kans van slagen. Immers de (commerciële) concurrentie is groot en het onderscheid met andere aanbieders te klein. Facilitaire ondersteuning in ambachtelijke technieken wordt belangrijk gevonden, evenals het aspect van talentontwikkeling dat daaraan verbonden is. Gezien bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad een bijdrage te verlenen ter hoogte van het huidige subsidieniveau voor uitsluitend de facilitaire ondersteuning.

Huidig	€	85.260
Gevraagd	€	286.750
Geadviseerd	€	85.260
